

Ekomarkedet 2016

Nkom publiserer tall for utviklingene i markedene for elektroniske kommunikasjonstjenester på nettstedet «[Ekomstatistikken](#)». Der vil hovedtallene være lett tilgjengelig, og datasett for de enkelte tjenestene kan lastes ned.

I dette sammendraget gir Nkom en oversikt over de mest sentrale utviklingstrekkene for 2016.

Omsetning og investeringer

Samlet omsetning for elektroniske kommunikasjonstjenester (i hovedsak mobiltelefoni og bredbånd i privat- og bedriftsmarkedet) var om lag 34,0 milliarder kroner i 2016. Det er noe lavere omsetning enn året før. Nedgangen har først og fremst sammenheng med at tilbyderne tilrettelegger sine abonnement slik at det ikke skal koste mer for kundene å bruke mobiltelefonen på reise i EØS-området enn hjemme. Denne tilpasningen kommer som resultat av felleseuropeisk regulering, og gir betydelig nedgang i inntektene for mobiltjenester. Fra 2014 til 2015 var det til sammenligning en betydelig økning i den samlede omsetningen. Omsetningen er i denne sammenhengen det kundene blir fakturert (eksklusive mva.), med noen modifikasjoner. Betaling for mobiltelefoner eller annen fysisk utrustning hos kundene er for eksempel ikke inkludert i omsetningen.

Omsetningen for overføring av TV kommer i tillegg. Det meste av dette er vederlag for innhold og dermed ikke sammenlignbart med den omsetningen som er nevnt ovenfor. Omsetningen for overføring av TV var nærmere 8,8 milliarder kroner i 2016. Det er 205 millioner kroner mer enn året før.

I 2016 investerte tilbyderne mer enn 10,7 milliarder kroner i elektroniske kommunikasjonstjenester og utbygging av tilhørende infrastruktur. Det er en økning på nærmere 1,8 milliarder kroner sammenlignet med året før. Investeringene i 2016 utgjør hele 32 prosent av den samlede omsetningen dette året, noe som er en betydelig høyere andel enn tidligere år.

Investeringene i fastnett utgjør bortimot 5,9 milliarder kroner i 2016. Av dette er nesten 4,0 milliarder kroner investert i fibernett, en økning på nærmere 960 millioner kroner fra 2015 til 2016.

Investeringene i mobilnett er 2,9 milliarder kroner. Det er om lag 500 millioner mer enn i 2015. Investeringer i LTE utgjør en betydelig del av investeringene i mobilnett, og utgjør bortimot 1,9 milliarder kroner. Det er en liten nedgang fra 2015 til 2016.

Mobiltjenester omfatter abonnement for mobiltelefoni, særskilte abonnement for mobilt bredbånd og maskin-til-maskin-kommunikasjon (M2M). Denne omsetningen var på om lag 19,9 milliarder kroner i 2016. Det er noe mindre enn året før. Til sammenligning var det en økning på nærmere 689 millioner kroner fra 2015 til 2016. Nedgangen i omsetning fra 2015 til 2016 skyldes den betydelige nedgangen i inntektene for gjesting i mobilnett i utlandet. Inntektene fra gjesting i utlandet var over 1,7 milliarder i 2015. I 2016 var disse inntektene redusert til i overkant av 1,2 milliarder kroner.

Innen EØS-området er internasjonal gjesting regulert. Den første reguleringen ble vedtatt i EU i 2007 og trådte i kraft i EØS/EFTA-landene i 2008. Senere har det vært flere utvidelser av reguleringen. Den omfatter nå pristak på så vel sluttbrukernivå som på grossistnivå for både taletrafikk, SMS og datatrafikk.

I november 2015 vedtok Europaparlamentet og Rådet nye endringer i regelverket. Disse innebærer at det fra 15. juni 2017 ikke skal koste mer for tale, SMS og datatrafikk når man er på reise innenfor EU enn hjemme. Dette omtales gjerne som «Roam Like At Home». Det arbeides for at reglene skal tas inn i EØS-avtalen slik at ordningen også blir gjeldende for norske mobilbrukere fra samme dato.

Over flere år har den andelen av inntektene for mobiltelefoniabonnement som gjelder faste abonnementspriser, blitt større. Dette har sammenheng med overgangen til fastprisabonnement, der trafikk i form av minutter, meldinger og data er inkludert i den faste månedsprisen. Denne utviklingen fortsetter også markert fra 2015 til 2016. Inntektene fra blant annet trafikk og gjesting i utlandet går tilsvarende ned. Om lag 66 prosent av inntektene knyttet til abonnement for mobiltelefoni er faste abonnementsinntekter i 2016. I 2015 var tilsvarende andel 59 prosent.

Den årlige økningen i omsetningen for fast bredbånd i form av privatabonnement har vært omtrent den samme de fem siste årene. I 2016 utgjorde disse inntektene i underkant av 7,4 milliarder kroner. Det er en økning på om lag 385 millioner kroner fra 2015. Omsetningen for xDSL reduseres mindre enn tidligere år, og utgjorde i overkant av 2,3 milliarder kroner i 2016. Omsetningen for privatabonnement over fiber øker derimot betydelig fra 2015 til 2016. Økningen er over 392 millioner kroner, og denne omsetningen nærmer seg nå 2,8 milliarder. Omsetningen for bredbånd over kabel-TV øker bare noe fra 2015 til 2016.

Omsetningen for fast bredbånd i bedriftsmarkedet passerte 1,8 milliarder i 2016.

Omsetningen for fasttelefoni fortsetter å falle i samme tempo som nedgangen i antall abonnement. Omsetningen i 2016 var på om lag 2,6 milliarder kroner når vi ser privat- og bedriftsabonnement under ett. Omsetningen knyttet til bredbåndstelefoni utgjorde mer enn 26 prosent i 2016 av dette. Omsetningen for privatabonnement for fasttelefoni utgjør om lag halvparten av omsetningen. Denne andelen har vært avtagende de siste årene. Mens omsetningen for privatabonnement for bredbåndstelefoni går noe ned fra år til år, øker den tilsvarende omsetningen for bedriftsabonnement.

Omsetningen for datakommunikasjonstjenester og overføringskapasitet har vært relativt stabil samlet sett de siste årene. Denne omsetningen var nærmere 2,6 milliarder kroner i 2016.

Markedsandeler

Telenor hadde i 2016 en andel på 50,5 prosent av den samlede omsetningen på 34,0 milliarder kroner. Det er noe lavere enn året før (51,4 prosent). Telia er nest største tilbyder, målt i samlet omsetning. Telias andel gikk ned fra 19,4 prosent i 2015 til 18,9 prosent i 2016.

Tredje største enkeltstående tilbyder er Get. Fiberselskapene som er tilknyttet Altibox-samarbeidet har til sammen en markedsandel på 6,6 prosent. Samlet sett blir de den tredje største aktøren etter samlet omsetning. Viken Fiber er den største enkeltstående tilbyder i Altibox-samarbeidet, med en markedsandel på 1,7 prosent.

Telenor er også største tilbyder for så vel fasttelefoni, som mobiltjenester og fast bredbånd.

Ved utgangen av 2016 hadde Telenor 49,6 prosent av alle abonnement for mobiltelefoni og mobilt bredbånd samlet. Denne andelen var til sammenligning 51,0 prosent ved utgangen av 2015. Telias markedsandel for mobiltjenester går ned fra utgangen av 2015 til utgangen av 2016. Andelen målt ved antall abonnement ved utgangen av 2016 var på 35,1 prosent. ICE er den tredje tilbyderen med eget mobilnett. Markedsandelen for ICE øker relativt betydelig når den måles ved antall abonnement, men den er ikke like stor når andelen måles ved omsetning.

Telenor hadde ved utgangen av 2016 40,6 prosent av alle private abonnement for fast bredbånd. Det er en nedgang på 1,0 prosentpoeng sammenlignet med utgangen av 2016. Get er nest største tilbyder av abonnement for fast bredbånd med en andel ved utgangen av 2016 på 17,6 prosent. Det er en økning sammenlignet med utgangen av 2016. NextGenTel er tredje største tilbyder med 6,2 prosent ved utgangen av 2016.

Telenor er også største tilbyder av abonnement for fast bredbånd om vi bare ser på fiber. Telenors andel av de private fiberabonnementene øker fra 17,7 prosent ved utgangen av 2015 til 19,6 prosent på samme tidspunkt i 2016. Viken Fiber og Lyse Fiber er henholdsvis nest

største og tredje største tilbyder av fiberbredbånd. Begge disse reduserer markedsandelene fra 2015 til 2016. Hvis vi ser fibertilbyderne i Altibox-samarbeidet samlet har disse en andel på 53,5 prosent av de private fiberabonnementene ved utgangen av 2016.

Telenor har 43,8 prosent av alle abonnement for overføring av TV ved utgangen av 2016. Det er en liten nedgang fra samme tidspunkt i 2015. Get er nest største tilbyder med en markedsandel på 19,3 prosent ved utgangen av 2016. Det er den samme andelen som året før. Telenor har en betydelig økning i sin andel av abonnement for overføring av TV over fiber. Denne andelen var på 18,2 prosent ved utgangen av 2015, og den øker til 21,1 prosent ved utgangen av 2016. Telenor går dermed forbi Viken Fiber som største tilbyder av abonnement for TV over fiber. Hvis vi ser Altibox-partnerne samlet hadde disse en andel på 56,6 prosent av totalt antall abonnement for overføring av TV over fiber ved utgangen av 2016.

Abonnement

Utviklingen i abonnement er svært ulik for de enkelte tjenestene. Antall abonnement for fasttelefoni fortsetter å gå ned i omtrent samme takt som tidligere. Antall abonnement for mobiltelefoni har vært relativt stabilt de siste årene, mens antall særskilte abonnement for mobilt bredbånd fortsetter å gå noe ned. På den annen side er det betydelig økning i antall abonnement for fast bredbånd.

Antall abonnement for overføring av TV har vært økende de siste årene, men den årlige økningen har avtatt. Fra utgangen av 2015 til utgangen av 2016 er det derimot en liten nedgang i antall abonnement. Også fra utgangen av første halvår 2015 til utgangen av første halvår 2016 ble det registrert en tilsvarende nedgang i antall abonnement. Det er grunn til å tro at den reduserte veksten vi har sett over noe tid og den registrerte nedgangen fra 2015 til 2016 har sammenheng med en økende utbredelse og bruk av «strømme-TV».

Innenfor de enkelte tjenesteområdene er det til dels store endringer i sammensetningen av abonnement. For mobiltelefoni er det en betydelig overgang fra bruk av kontantkort til fakturerte abonnement. Denne tendensen har vi observert over flere år. Kontantkortene utgjorde mindre enn 18 prosent av totalt antall abonnement for mobiltelefoni ved utgangen av 2016.

For fast bredbånd fortsetter reduksjonen i antall abonnement basert på xDSL, men en økende andel av disse abonnementene er VDSL. På den motsatte siden er økningen i antall abonnement basert på fiber større nå enn tidligere. Fiberbredbånd har vært den største aksessteknologien for bredbånd i privatmarkedet siden 2015. Ved utgangen av 2016 var det 644 000 privatabonnement og bortimot 47 000 bedriftsabonnement basert på fiber. Det er en økning på henholdsvis 95 000 og 7 000 sammenlignet med samme tidspunkt i 2015. Det er den største økningen som er registrert på årsbasis for fiberbredbånd i så vel privatmarkedet som i

bedriftsmarkedet. Veksten i fast bredbånd basert på kabel-TV-nett (HFC) er i ferd med å flate ut.

Trafikk

Den samlede taletrafikken fra fasttelefon og mobiltelefon går gradvis nedover. I 2016 «ble det snakket» i 16,5 milliarder minutter. Det er reduksjon på 194 millioner minutter fra 2015. (Det tilsvarer om lag 369 år!) En økende andel av trafikken origineres fra mobiltelefoner. Denne andelen passerte 86 prosent i 2016. Taletrafikken fra mobiltelefon øker, mens trafikken fra fasttelefon går ned.

Taletrafikken termineres i fastnettet, i mobilnettet eller i utlandet. Trafikken som termineres i fastnettet, har gått ned over mange år. Trafikken mot utlandet har også vært nedadgående de siste årene. Taletrafikken til mobilnett øker hvert år, men økningen fra 2015 til 2016 er betydelig mindre enn fra 2014 til 2015. Taletrafikken som går til mobilnett, utgjorde 76 prosent av samlet taletrafikk i 2016. I 2015 var denne andelen til sammenligning på 74 prosent.

Meldinger fra mobiltelefoner består av SMS, MMS og innholdsmeldinger. Det siste er hovedsakelig meldinger som formidles til mobilkunder på grunnlag av såkalte CPA-avtale mellom innholdsleverandør og mobiloperatør. Det er en nedgang i totalt antall sendte meldinger i 2016, sammenlignet med året før. Dette skyldes i sin helhet en nedgang i antall SMS-meldinger. Totalt ble det sendt nærmere 6,9 milliarder meldinger i 2016. Det er en nedgang på nesten 374 millioner sammenlignet med 2015. Over 82 prosent av totalt antall meldinger er SMS. Det er imidlertid innholdsmeldinger som øker mest fra 2015 til 2016.

Datatrafikken fra abonnement for mobiltelefoni og mobilt bredbånd øker betydelig fra år til år. Total datatrafikk i 2016 var bortimot 157 petabyte (PB), eller 157 millioner gigabyte (GB). Det er en økning på om lag 54 PB fra 2015, da datavolumet var i underkant av 103 millioner PB. Nærmere 64 prosent av datatrafikken i 2016 genereres fra mobiltelefoniabonnement. Privatabonnementene generer om lag 69 prosent av den totale datatrafikken. De endrede betingelsene for gjesting i mobilnett i EØS-land fører til at datatrafikken i utlandet for norske mobilkunder øker betydelig fra 2015 til 2016. I 2016 var denne datatrafikken på 3,4 PB. Den samlede datatrafikken passerte dermed 160 PB i 2016.